

LESEPILOTENE

FYRVERKERIET BIBLIOTEK

RAPPORT FRA AKTIV FORMIDLING
STØTTET AV NASJONALBIBLIOTEKET I 2021

Innledning

Fyrverkeriet bibliotek har de siste årene jobbet med flere tiltak for å øke barns leseglede. Med Lesepilotene har vi ønsket å spisse denne satsningen og stimulere til lystlesing.

Gjennom god dialog og samarbeid med lærere og elever på 4.trinn ved Raufoss skole har vi gjennomført en rekke tiltak som har foregått på skolebibliotek, folkebibliotek, hjemme og i klasserommet. Opprinnelig prosjektperiode var tenkt å starte fra høsten av i 4.klasse, men ble på grunn av Covid utsatt noe og førte også tidvis til en del begrensninger i forhold til hvilke planlagte tiltak som kunne gjennomføres. Derfor kom vi ikke i gang før utpå våren, og dermed ble prosjektet strukket til desember 2021 og elevene i prosjektet var da halvveis i 5.klasse.

Mål

I dette prosjektet hadde vi som mål at når prosjektperioden var over skulle

1. barna være godt kjent med bibliotekets tilbud til sin aldersgruppe
2. barna oppsøke biblioteket hyppigere på fritiden og dermed oppnå økt fritidslesing
3. barna ha opplevd leseglede gjennom lesestimulerende tiltak i skoletiden og fritiden
4. samarbeidet med skole/skolebibliotek føre til permanente tiltak som skulle bli en del av bibliotekets drift.

Oppstart

Vi etablerte kontakt med kontaktlærere på 4.trinn (4a og 4b) og skolebibliotekansvarlig. Sammen fant vi egnede tidspunkt for møtevirksomhet og tidspunkt som var egnet for klassebesøk. Arbeidsgruppa bestod av en kontaktlærer, skolebibliotekar og prosjektleder.

Første møte med Lesepilot-elevene skjedde på biblioteket. Bibliotekar hadde besøk av fire grupper fordelt på to dager, en dag for hver klasse. Mens den ene gruppa var på biblioteket, var den andre gruppa på skolebiblioteket og leste inn egne lydspor/lydbøker om ukas tema (jernalderen) sammen med skolebibliotekaren.

Måloppnåelse

1. Bli kjent med bibliotekets tilbud

På biblioteket hadde bibliotekar og Lesepiloter en litterær samtale/karleggingssamtale hvor vi diskuterte ulike aspekter rundt det å lese, f.eks. hva som kjennetegner en god/dårlig bok, hvorfor leser vi, har du en favorittbok etc. Deretter fikk gruppene presentert et tema hver: «Bra bøker» - «Krim & spenning» - «Humorserier» og «Tegneserieromaner».

En skisse av hva det vil si å være en Lesepilot ble lagt fram for elevene. Så fulgte en guidet tur rundt i biblioteket. Deretter fikk de i oppgave å lete fram bøker de hadde lyst til å lese og legge disse i en kasse som skulle være med tilbake til skolen. Her var det fokus på bøker som

de hadde lyst til å lese, ikke nødvendigvis hva lærer eller bibliotekar mente passet for barn i niårsalderen.

Det må sies at vi ble litt overrasket over den enorme spredningen i utvalget bøker; her var det alt fra manga på engelsk til ganske krevende faglitteratur, bøker hverken lærere eller bibliotekarer ville ha kommet på å plukke med i en slik kasse.

I tillegg til å fylle bokenes, lånte elevene med seg bøker hjem. De få som ikke hadde fått lånekort tidligere (de fleste får lånekort i 2.klasse), fikk med seg lånekortskjema.

2. Økt besøk på fritiden og fritidslesing

Biblioteket laget en logo og bestilte deretter et logostempel samt klistremerker med logo på. Vi trykket opp «Lesepilotenes spesialbokmerke» der elevene skulle få ett stempel for hver gang de lånte ei bok på biblioteket *utenom* skoletid. Etter tre stempel var premien et klistremerke, etter sju kunne de velge seg ei bok til odel og eie fra ei tralle med nye bøker. Planen var opprinnelig å ha ett spesialbokmerke, men heldigvis, etter råd fra lærerne, laget vi også et *level 2*-merke. For de som fikk fylt kortene med 14 stempel var premien en dag på bibliotekets verksted for å trykke egendesignet T-skjorte sammen med bibliotekar.

Ordningen med disse spesialbokmerkene ble tatt veldig godt i mot av elevene, de var begeistret! For at Lesepilotene skulle få en bra *take off* fikk alle et stempel på kortet sitt under det første besøket. Og dermed bar det av sted!

Lesepilotenes spesialbokmerker level 1 og level 2

De påfølgende månedene rant biblioteket over av Lesepiloter i timene like etter skoletid. Besøket skjøt i været, det samme gjorde utlånstallene. Og ventelistene på de mest populære bøkene. Vi måtte kjøpe en del ekstra eksemplarer av disse. En annen tilleggseffekt vi observerte var at flere fra 4.trinn gjerne besøkte biblioteket på lørdager sammen med foresatte. Det skal sies at dette var under pandemien og smittesituasjonen herjet med både skole og bibliotek, så det var store svingninger i besøkstallet underveis.

Da deadline ble satt for innlevering av de stemplede bokmerkene, var det tre elever av til sammen 42 som hadde fylt begge to. Disse tilbragte en skoledag på verkstedet og laget flotte design på T-skjortene sine. Nesten alle elevene hadde klart å fylle ett av bokmerkene, og som en kollektiv premiering fikk de en lukket kinoforestilling i Fyrverkerisalen. En ekstra rosin i

pølsa for Lesepilotene var et besøk av forfatteren Hans Jørgen Sandnes. Sandnes kjørte et superbra opplegg for en svært begeistret gjeng i skolens miniauditorium.

3. Leseglede i skoletiden og fritiden

Minst fire dager i uka startet Lesepilotene dagen med en halv times stille lesing. Kassene ble byttet ut med jevne mellomrom, men da var det bibliotekar som fylte dem basert på (så langt det var mulig) hvilke bøker/serier elevene hadde ønsket seg ved det første besøket.

Lærerne rapporterte om en utrolig fin start på skoledagen: Etter hvert som elevene kom inn i klasserommet på morgenen, fant de fram boka si og satte seg til å lese. Om en elev kom litt seint inn, fant hen automatisk fram boka si, etter hvert helt uoppfordret.

Under idemyldringen i oppstartsfasen kom vi opp med mange ulike tiltak/*leselystoppgaver* som kunne bakes inn i ukeplanen, f.eks. å lese høyt på rare steder (i badekaret, på en butikk), *skremmelesing* (å plutselig bryte ut i høytlesing), å lese for fadderbarn/skolestarterne, innspilling av lydbøker/lydspor samt en rekke andre måter det kunne være gøy å lese på.

Disse oppgavene ble tatt godt i mot av elevene, og lærerne kunne fortelle om mange morsomme historier som utspant seg i og rundt de vel 40 Lesepilot-hjemmene.

Andre tiltak vi utarbeidet sammen var at elevene laget billedbok/tegneserie. Det var opprinnelig meningen at de skulle ha kurs med en vaskeekte billedbokforfatter (Ingvill Solberg), men dette måtte dessverre avlyses på grunn av smitteutbrudd. Men det ble likevel mange utrolig fine billedbøker som resulterte i en utstilling på biblioteket. Utstillingen ble populær og fikk mange lesere, særlig blant jevnaldrende. Vi lot den stå i biblioteket i vel tre måneder før den ble pakket ned og returnert til skolen.

Et annet tema biblioteket var involvert i, var dukketeater. To av bibliotekarene er ganske drevne dukkespillere og holdt kurs for Lesepilotene. Etterpå skrev barna egne stykker og fremførte disse med selvlagde dukker. Prosjektleder tok med seg en av dukkene og noen spiselige overraskelser og fikk overvære forestillingene, noe som var stor stas for alle involverte.

Skolebibliotekaren var mye involvert i prosjektet. Trass i et trangt bokbudsjett ble det kjøpt inn en del av de mest populære bøkene for å møte etterspørselen. Dette var viktig da folkebiblioteket ikke hadde midler til å dekke alt.

Lesepilotene lagde bokanbefalinger basert på yndlingsbøkene sine. Disse ble hengt opp i skolebiblioteket. I tillegg lagde skolebibliotekar fine utstillinger av nye bøker for elevene.

4. Permanente tiltak som en del av bibliotekets drift.

FORELDREINVOLVERING

Som en del av prosjektet deltok bibliotekar på et foreldremøte. Foreldrene ble informert om prosjektet, viktigheten av fritidslesing og alle bibliotekets tilbud. Forfatter og illustratør Hans Jørgen Sandnes var med som co-pilot og snakket om leselyst. Deretter orienterte han de foresatte om hvilket opplegg han skulle ha med ungene deres på skolen dagen etter.

Tilbakemeldingene fra foreldrene etter møtet var svært positive. Så positive at vi kommer til å jobbe for at det blir en fast ordning at bibliotekaren får besøke 4.trinns første foreldremøte om høsten for å presentere Lesepilot-prosjektet. Å ha foreldrene med på laget er gull verdt! Et annet resultat av prosjektet er at mange av de foresatte nå har gjenopptatt bruken av biblioteket. En svært hyggelig ringvirkning!

Da høsten kom og Lesepilotene hadde begynt i 5.klasse, tok lærere på det nye 4.trinnet ved Raufoss skole kontakt og ville være Lesepiloter de også, noe som vi tok som et bevis på at tiltaket var populært.

Erfaringer

Kommunikasjon

Etter at prosjektet ble forankret hos kommuneledelsen, har ikke rektor/skolekontor vært involvert i arbeidet, annet enn ved underveisorienteringer, men ledelsen har omtalt prosjektet i positive vendinger.

Arbeidsgruppa har hatt tre fysiske møter i prosjektåret. Resten av kommunikasjonen har foregått via e-post og når lærerne har vært innom biblioteket i andre sammenhenger. Dette har vært tilstrekkelig.

Tilbakemeldinger

Lærerne uttrykker at Lesepilotene er et bonusprosjekt som har vært lystbetont. De har sluppet å bekymre seg for om ungene leser det de skal, lesingen har gått av seg selv. Å ha lystlesestoff tilgjengelig i klasserommet til enhver tid har vært helt avgjørende.

En annen ting som vektlegges fra lærernes side, er at prosjektet ikke har vært en del av skolens årshjul og dermed ikke hatt krav til tidsfrister, rapporteringer og dokumentasjon. De mener at Lesepilotene ikke bør være et krav fra skoleledelsen, men noe lærerne gjør fordi de ser verdien av tiltakene.

Erfaringene så langt tilsier at det bør settes av minst tre dager, helst fire og gjerne hvis praktisk mulig, fem til en halvtimes lesing.

Betingelser for utvidelse

Hvis alle 4.klassinger i kommunen vår har lyst til å være Lesepiloter, sier det seg selv at budsjettet ikke strekker til når man skal forsyne så mange klasserom med de aller nyeste og mest populære bøkene, for ikke å snakke om alle andre lånere i noenlunde samme aldersgruppe som folkebiblioteket har forpliktelser overfor. Derfor må skolebiblioteket ha et visst budsjett å rutte med for å supplere med flere eksemplarer. Skoleledelsen bør forplikte seg til å øremerke midler til dette formålet.

Prosjektleders oppsummering

Prosjektleder bifaller lærernes uttalelser om at dette har vært et lystbetont prosjekt. Entusiasmen fra lærere, foreldre og viktigst av alt; Lesepilotene selv, har i bunn og grunn båret prosjektet nesten helt av seg selv. Det har vært en sann glede å observere så mange

leselystne og nysgjerrige barn på biblioteket, og etter prosjektslutt har mange fortsatt med å oppsøke biblioteket jevnlig, både for å gjøre lekser og låne bøker.

Benytter samtidig anledning til å takke for at vi har fått utviklingsmidler til videre arbeid med Lese pilotene. Det ser vi frem til!

Vedlegg 1: Regnskap Lese pilotene